

16. lekce (Bartoňkova skripta)

1. Doplňte a přeložte

Periculo crescente	vires crescunt.	milites redeunt.
<i>Když roste nebezpečí,</i>	<i>rostou síly.</i>	<i>vojáci se vrací.</i>
	vires crescebant.	Bello confecto
	<i>rostly síly.</i>	<i>Když byla válka skončena,</i>
	vires crescent.	milites redierunt.
	<i>porostou síly.</i>	<i>vojáci se vrátili.</i>
		milites redibunt.
		<i>vojáci se vrátí.</i>

2. Přeložte izolované ablativy absolutní

1. po porážce nepřátel
2. za panování spravedlivého krále
3. po přečtení dopisu
4. po té, co řečník promluvil
5. po té, co byli žáci napomenuti
6. za Caesarova života
7. po opuštění města
8. protože zvrhlí lidé podpláceli
9. když konsulové přicházeli
10. za mého mládí
11. po Caesarově smrti
12. když Caesar umíral
13. když slunce vycházelo
14. když jsme odcházeli
15. když byly všechny věci přineseny

3. Rozhodněte, zda lze větu přeložit ablativem absolutním (uved'te důvod). Zkuste upravit větu tak, aby to možné bylo. Přeložte pouze věty s ablativem absolutním.

1. Po té, co bylo založeno město Řím, byl Remus zabit a Romulus se ujal vlády.
2. Když jsem přišel domů, můj bratr už byl pryč.
3. Po té, co vojevůdce dobyl město, přikázal obyvatelům dát rukojmí.
4. Do Říma přicházelo mnoho obchodníků kvůli dosažení velkého zisku.
5. Kvůli dobytí tábora naši museli žádat o pomoc.
6. Nemohl jsem jim pomoci, protože jsem tam nebyl.

7. Protože jsem tam nebyl, posmívali se mému příteli.
8. Ačkoliv začínalo jaro, byla zima.
9. Po té, co bylo město dobyto, nepřátelé ho zpustošili.
10. Když král zemřel, došlo k povstání.
11. Odejdu z města po východu slunce.
12. Když jsme si hráli v lese, naše matka doma připravovala oběd.
13. Když vojevůdce viděl, že se nepřátelé přibližují, povzbudil svoje vojáky.
14. Po té, co učitel odešel, se žáci přestali učit.
15. Za našeho mládí se dobře žilo.
16. Když Caesar postavil most, nařídil převést legie.

4. Přeložte

1. Říká se, že (**já**) čtu knihu.
2. Říká se, že (**ty**) čteš knihu.
3. Říká se, že **chlapec** čte knihu.
4. Říká se, že (**my**) čteme knihu.
5. Říká se, že (**vy**) čtete knihu.
6. Říká se, že **chlapci** čtou knihu.

7. Říkalo se, že (**my**) čteme knihu.
8. Říkalo se, že jsme přečetli knihu.
9. Říkalo se, že přečteme knihu.

10. Říká se, že **ty** jsi chválen.
11. Říká se, že **ty** jsi byl pochválen.
12. Říkalo se, že **dívky** byly pochváleny.
13. Říká se, že **muži** byli napomenuti.
14. Říkalo se, že **města** byla dobytá.

15. Prý následujete příklady nejlepších lidí.

16. Prý jste následovali příklady nejlepších lidí.
17. Prý budete následovat příklady nejlepších lidí.
18. Zdá se, že se děti velmi radují.
19. Vyprávělo se, že Řím byl málem (*paene*) dobyt nepřáteli.
20. Bude se psát, že Tarquinius byl krutým králem.
21. Prý byly spáchány velmi hanebné zločiny.
22. Prý půjdeš do města.
23. Zdálo se, že brzy odejdeš.
24. Prý jste nemohli mluvit s konzulem.
25. Prý to není pravda.
26. Zdá se mi, že miluješ onu dívku.
27. Zdá se jim, že jsem to nemohl všechno udělat.

5. Vytvořte vazby se slovesy *iubere* a *vetare*

1. Otec dětem přikazuje odejít.
2. Otec přikazuje odejít.
3. Otec dětem přikazuje koupit vodu.
4. Otec přikazuje kupovat vodu.
5. Otec dětem zakazuje pít víno.
6. Otec zakazuje pít víno.
7. Otec zakazuje, aby děti chodily samy v lese.
8. Otec dětem zakazuje chodit o samotě v lese.
9. Bylo zakázáno, aby vojáci bez rozkazu velitele útočili na nepřátele.
10. Bylo přikázáno střežit brány města.
11. Bylo zakázáno dávat úředníkům dary.
12. Bylo mi zakázáno odpovídat.

6. Vytvořte místo označených konstrukcí ekvivalentní vedlejší věty

1. **Rege mortuo** omnes gaudebant.
2. Antigonus autem **Eumenem mortuum** propinquis eius **sepeliendum** tradidit.
3. **Nerone imperatore** Roma incensa est.
4. **Me absente** fures omnes statuas abstulerunt.
5. **Milites** hostes inopinantes **aggressi** prospero eventu pugnaverunt.
6. **Eo tacente** res ipsa loquebatur.

7. In his locis Caesar **navium parandarum causa** moratus est.
8. **Munitis castris** duas legiones ibi reliquit et partem auxiliorum, quattuor reliquas legiones in castra maiora reduxit. (Caes. Gall. 1, 49, 5)

7. Vytvořte místo vedlejších vět participiální konstrukce, je-li to možné

1. Cum rex dormiret, servi eum occiderunt.
2. Cum urbs incensa esset, Nero excidium Troiae canebat.
3. Cum captivi caederentur, cives tacebant.
4. Quod te aegrotum esse videbat, medicum vocavit.
5. Cum Hortensius defenderet, Valerius absolutus est.
6. Cum multi hostes interfecti essent, exercitus in castra rediit.
7. Quod omnes petebant, senatores legem tulerunt.
8. Cum legati Romam missi essent, dux hostium eos clam persequi iussit.
9. Haedui ad senatum legatos miserunt, ut auxilium peterent.

8. Doplňte tabulku

<i>facio</i>	<i>fio</i>	patefaciebas	
facias		afficiamus	
facis		assuefacies	
fecisti		patefecit	
faciebant		perficient	
fac		deficeremus	
fecisse		perficeret	
faceretis		perfecerint	
facimus		patefecistis	
faciemus		patefecisse	
fecerant		assuefaceretis	
facite		perfecturum esse	
faceres		patefacerent	
faciet		afficies	
faciant		calecturum esse	

9. K prázentu doplňte perfektum

<i>laudas</i>	<i>laudavisti</i>
solemus	
taedet	
audet	
fidit	
gaudetis	
audit	
revertuntur	
findit	
laetamini	

10. Vyberte správné možnosti (může být více správně), vysvětlete rozdíly ve významu

1. Pater pueris (*iussit, iubet, imperavit, imperabit*) ut domum ad tempus venirent.
2. Multis rebus emptis servi domum (*redeunt, revertunt, revertuntur, reddunt, redunt, discedunt, reverterunt*).
3. Legati Caesaris (*ad Romam, Romam, in Romam, in urbem Romam*) venerunt.
4. Nihil peius (*facere, fieri*) potuit.
5. Dux (*milites, militibus*) agros populari et domos (*incendi, incendere, incensos esse, incensuros esse*) vetuit.
6. Bellum civile rege (*necatam, interfecto, occidente, interfecturo*) ortum esse ignorabam.
7. Videbaris poena non (*affecturus esse, te affecturum esse, affectisse, affectum iri, te affectum iri, te affieri, affici, affieri*).
8. Senatus constituit ut decem naves (*aedificatae essent, aedificati essent, aedificarentur, aedificarent, aedificaverint*).
9. Filio nato parentes valde (*gavisus est, gavisus sunt, gauderet*).
10. Nisi aptus ad hanc rem faciendam mihi (*videret, visum esset, videatur, visus sit, visus esset*), non eum elegissem.

11. Přeložte do češtiny, u participiálních konstrukcí se zamyslete nad možným významovým odstínem

1. Emisti bona Sex. Alfeni L. Sulla dictatore vendente. (Cic. Pro Quinctio 76)
2. Nam cum de divinatione Quintus frater ea disseruisset, quae superiore libro scripta sunt, satisque ambulatum videretur, tum in bibliotheca, quae in Lycio est, adsedimus. (Cic. div. 2, 8)
3. Nec aspernanda res visa est neque incaute credenda. (Liv. 10, 10, 3)
4. Ipse iussit eum occidi, nullo postulante. (podle Cic. Pro Ligario 12)

5. Transactis omnibus quae Romae agenda erant, consules ad bellum profecti sunt. (Liv. 27, 12, 1)
6. Tum sepeliendi causa conferri in unum corpora suorum iussit. (Liv. 22, 52, 6)
7. Sanctitas autem est scientia colendorum deorum; qui quam ob rem colendi sint non intellego nullo nec accepto ab his nec sperato bono. (Cic. nat. 1, 116)
8. Praefuit paucis nauibus, quas ex Syria iussus erat in Asiam ducere, iis que aduersus Rhodiorum classem in Pamphylio mari confligit. (Nep. Hannibal, 8, 4)
9. In summo iugo duas legiones, quas in Gallia citeriore proxime conscripserat, et omnia auxilia conlocari ac totum montem hominibus compleri et interea sarcinas in unum locum conferri et eum ab iis, qui in superiore acie constiterant, muniri iussit. (Caes. Gall. 1, 24, 3)
10. Idem inter amicos puta fieri: quidquid habet amicus, commune est nobis, sed illius proprium est, quia tenet; uti iis illo nolente non possum'. (Sen., De beneficiis, 7, 12, 5)
11. Nulla necessitate premente rem publicam regere nesciunt. (Cic. rep. 1, 11)
12. Si ulla res est quam tibi me petente faciendam putes, haec ea est. (podle Cic. Q. fr. 1, 2, 11)

12. Přeložte do latiny

1. Oznamte mi, že to bylo uděláno.
2. Až to bude uděláno, pošlou ke mně posla.
3. Chápal, že Habonius celou věc odhalí.
4. Řekové a Římané uctívali bohy obětováním zvířat.
5. Po té, co byla obětována zvířata, vojevůdce napadl nepřátele.

6. Když byla obětována zvířata (tj. během oběti), všichni prosili bohy o pomoc.
7. Lidé, kteří sami sebe pokládají za dobré, často velmi snadno strpí, že se páchá bezpráví.
8. Cožpak není třeba zakázat, aby se ničily staré domy?
9. Když bylo spiknutí odhaleno, byli spiklenci potrestáni konzuly.
10. Když zapadalo slunce, bylo třeba zavřít všechny brány města.
11. Když zapadalo slunce, vojevůdce přikázal zavřít brány města.
12. Zdálo se, že se k italským břehům přibližují dva tisíce nepřátelských lodí.
13. Tvrdil, že se to nemohlo stát za života jeho bratra.
14. Říká se, že po dobytí města museli poražení nepřátelé dát rukojmí.
15. Konzul slíbil, že po dobytí Kartága dá všem vojákům pole a peníze.

13. Jaký je rozdíl mezi participii v těchto větách?

Antonio dicente etiam quid tu intellegas sentiemus. (Cic. De oratore 1, 206)

Plato censet mundum ex materia in se omnia recipiente factum esse. (podle Cic. acad. prior, 118)